TÜRKİYE'DEKİ YAVAŞ ŞEHİRLERİN POLİTİKA UYGULAMALARI ÜZERİNDEN BİR ANALİZ

Elvettin AKMAN (*)

Öz

Hızlı yaşayan ve hızla tüketen şehirlerde insan profili giderek birbirine benzemeye başlamıştır. Küreselleşmenin değiştirdiği bu yaşam biçimine karşı 1990'lı yıllardan itibaren çeşitli hareketler ortaya çıkmıştır. Yavaş Şehir hareketi de bunlardan birisidir. 1999 yılında İtalya'da birkaç şehirde "Slow Food" hareketine öncülük yapan belediye başkanları tarafından Yavaş Şehir (Cittaslow) hareketinin temelleri atılmıştır. İtalya'da başlayan bu hareketin uluslararası bir ağ haline gelmesi 10 yıl gibi kısa bir sürede olmuştur. 30 ülkede 250'den fazla Yavaş Şehre ulaşan ağa üye olan şehirlerin sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Ağ'ın en önemli hedefleri yerel değerleri ortaya çıkarmak, yerel halkın yaşam kalitesini ve şehrin tanınırlığını artırmaktır. Bu amacı gerçekleştirmek isteyen şehirler de Uluslararası Yavaş Şehir Ağına üye olarak ağ'ın belirlediği kriterler ve kurallar çerçevesinde hareket etmektedirler. Bu makalenin amacı da Türkiye'de ağ'a üye olan Yavaş Şehirlerin, üyelik kriterleri çerçevesinde yaptıkları çalışmaları ele alarak mevcut politikalarını ortaya koymaktır. Çalışmada öncelikle genel olarak Yavaş Şehir'den ve ardından Yavaş Şehir olmak için birliğin belirlediği kriterlerden bahsedilmiştir. Bu doğrultuda Türkiye'deki ilk Yavaş Şehir unvanını kazanan Seferihisar Belediyesinin Başkanı Tunç Soyer tarafından üyelik süreci anlatılmıştır. Seferihisar öncülüğünde başlatılan Yavaş Şehir serüvenine katılan şehirlere de değinilmiş ve yaptıkları projeler karşılaştırılarak analiz edilmiştir. Mevcut durum analizi neticesinde Yavaş Şehir üyeliği için zorunlu olan kriterler çerçevesinde şehirlerin proje konusuna daha fazla önem vermeleri gerektiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Yavaş Şehir, Yerel Yönetimler, Politika, Politika Uygulamaları, Türkiye.*

*) Dr. Öğr. Üyesi, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı
(e-posta: elvettinakman@sdu.edu.tr), ORCID ID: https://orcid.org/0000-0003-2303-840X

An Analysis on the Policy Implementations of Cittaslow in Turkey

Abstract

The human profile has become increasingly similar to each other in the cities living fast and consuming rapidly. Various movements have emerged against the way of such a life that has been altered by globalization since the 1990s. Cittaslow movement is one of them. The foundations of the Cittaslow movement were laid by the mayors who led the Slow Food movement in a number of cities in Italy in 1990. The movement started in Italy has evolved into an international network within a very short period like 10 years. The number of member cities reaching more than 250 Cittaslows in 30 countries has been increasing. The most important goals of the Network are to bring out local values, to improve the life quality of the local population and to enhance the recognizability of the city. By becoming a member of International Cittaslow Network, the cities willing to realize this aim act in accordance with the criteria and rules set by the network. The aim of this article is to present existing policies through addressing the efforts made within the framework of membership criteria by Cittaslows in Turkey that have become a member of the network. In this study, firstly the general concept of Cittaslow was introduced and then the criteria determined by the network to be a Cittaslow were mentioned. In this respect, the membership process was explained by Tunç Soyer, the mayor of Seferihisar Municipality which received the title of the first Cittaslow in Turkey. The cities that participated in the Cittaslow adventure initiated under the leadership of Seferihisar were also stated and their projects were compared and analyzed. As a result of the analysis on the existing situation, it has been noted that cities should put more emphasis on the subject of the project within the framework of the criteria required for Cittaslow membership.

Keywords: *Cittaslow, Local Governments, Policy, Policy Implementations Turkey.*

Giriş

Gelişmenin kapitalizme dayalı olduğu ve küreselleşmenin gündelik yaşamın tamamını etkilediği 1990'lı yıllardan itibaren Yavaş Şehir hareketi gibi hareketler ortaya çıkmıştır. Nüfusu 50.000'den az olan yerleşim yerlerinde ortaya çıkan bu hareket yerelliğe, sürdürebilirliğe ve yerel ekonomiye odaklanmıştır. Bu hareket küresel ile yerel arasındaki bir savaşı simgelememektedir. Aksine Yavaş Şehir, kasabaları küresel ve yerelin iç içe geçmişliğini etkin biçimde kullanmaktadır. Aslında Yavaş Şehir hareketi, şehir hayatının teknolojiyi ele geçirmesine engel olan, günlük hayatlarına uygun ortamlarda ikamet etmek isteyen insanların hayatlarını sıradan yerlerde doğal kaynaklarla devam ettirmeleri sağlamaktadır.

Dünya'da uluslararası bir ağ haline gelen Yavaş Şehir hareketi 30 ülkede 252 şehirde temsil edilmektedir (www.cittaslow.org, 15.02.2017). Bu ülkelerde birden fazla şehirde Yavaş Şehir ağına katılan belediye bulunmaktadır. Hatta Uluslararası Yavaş Şehir Birliğine üyelik başvurusu yaparak sırada bekleyen pek çok şehir söz konusudur. Böylesine

geniş çaplı bir organizasyon haline gelen birlik tarafından üyeliğe kabul edilen Yavaş Şehirlerin, düzenli olarak yapmaları gereken projeler ve faaliyetler bulunmaktadır. Bu çalışmalara üyelik sürecinde başlayan aday şehir, Yavaş Şehir felsefesine göre hareket etmek zorundadır. Yavaş Şehir felsefesi her bir üye şehrin, sönük kalmış yanını tekrar canlandırmakta ve yöreye dikkat çekerek ziyaretçi sayısını arttırmaktadır. Ancak bunun yapılmasının asıl amacı şehri ve yerel değerleri korumak, bunu yaparken de ekonomiyi canlandırmak ve en önemlisi gelecek nesillere bozulmamış bir doğal yaşam bırakmaktır.

Türkiye'de Uluslararası Yavaş Şehir Birliğine bu yıl içerisinde gerçekleştirilen son alımlarla birlikte toplam üye sayısı 15'e ulaşmıştır. Bu üye şehirler, Seferihisar, Gökçeada, Halfeti, Perşembe, Şavşat, Taraklı, Uzundere, Vize, Yalvaç, Yenipazar, Ula (Akyaka), Eğirdir, Gerze, Göynük ve Mudurnu'dur. Hasankeyf, Güdül, Adilcevaz, Ermenek gibi Yavaş Şehir Birliğine üyelik başvurusu yapan ve süreci bekleyen 23 adet şehir bulunmaktadır (www.birgun.net). Buradan da anlaşılacağı üzere Türkiye'de kısa sürede Yavaş Şehirlerin sayısı artacaktır. Farklı şehir özellikleri bulunan her bir şehrin Yavaş Şehir olmasında temel kıstas Yavaş Şehir kriterlerinin %50'sini gerçekleştirmesidir. Daha sonra da bu kriterlere uygun projeler yapması gerekmektedir. Her 3 yılda bir gerçekleştirilecek olan denetimlerde çevre, altyapı, kentsel yaşam kalitesi, tarımsal, yerel, turistik ve ekonomik değerler, misafirperverlik, farkındalık ve eğitim, sosyal uyum ve ortaklıklar alanlarında politikaların üretilip üretilmediğine bakılmaktadır.

Çalışma kapsamında Türkiye'deki Yavaş Şehir hareketi ve gelişimi Uluslararası Yavaş Şehir Birliği'ne Türkiye'den üye olan Mudurnu haricindeki tüm yavaş şehirler incelenerek ortaya konulmaya çalışılmaktadır. Bu çerçevede Uluslararası Yavaş Şehir Birliği üyelik kriterleri esas alınarak Türkiye'den birliğe üye olan şehirlerin gerçekleştirdikleri projeler değerlendirilmektedir. Bu sayede birliğe katılan üyelerin uyguladıkları ve uygulamakta oldukları projeleri karşılaştırma ve eksik yönlerini görme imkânı olabilecektir. Ayrıca Birliğe aday olan ya da olmayı düşününler açısından da bir politika rehberi vazifesi görecektir.

1. "Yavaş Şehir Nedir?" ve Yavaş Şehir Olma Kriterleri

Yavaş felsefesi etkili bir taban hareketi olarak ortaya çıkmıştır. Dünya genelinde, yavaş felsefesinin birçok ayrı oluşumu vardır ve bunlar sadece Yavaş Yemek veya Yavaş Şehirlerle bağlantılı değildir. Bununla birlikte yavaşlık felsefesi hareketi, yaşam hızıyla ortaya çıkan kalite kaybı ve genel memnuniyetsizliğin genel bir göstergesidir (Radstrom, 2005: 56-57).

Yavaş Şehir hareketinin temelinde ise Yavaş Hareketi (Slow Movement) bulunmaktadır. Sanayi Devrimi ile başlayan ve küreselleşmenin dünyaya yaydığı hızlı yaşam tarzının karşısında kendini konumlandıran bir oluşumdur. Bu doğrultuda yavaş kavramı ile küreselleşme olgusunun olumsuz etkilerine karşı bir duruş anlatılmak istenmektedir (Yavuzçehre ve Donat, 2017: 301). Yavaş Hareketi, İtalyanca kent anlamına gelen "citta" ve İngilizce yavaş anlamına gelen "slow" kelimelerinin birleşmesiyle oluşmaktadır. Türkçe

diline ise Yavaş Şehir ya da Sakin Şehir olarak çevrilmektedir (Donat ve Yavuzçehre, 2016: 116).

Yavaş Şehirleri anlamak için, önce başlangıcına ve ortaya çıkış amacına bakmak gerekmektedir. Yavaş Şehirler, 1989 yılında Carlo Petrini tarafından İtalya Bra'da temelleri atılan Yavaş Yemek hareketine dayanmaktadır. Yavaş Yemek, yerel ürünleri, geleneksel mutfağı ve ilgili kültürel bağlantıları koruyarak tanıtmayı amaçlamaktadır. Yavaş Yemek hareketi 2000 yılından itibaren 35 ülkede fast food'a karşı çıkmaya karar veren 40.000 üyeye ulaşmıştır (Radstrom, 2005: 53). Daha sonra Yavaş Şehir hareketi, 1999 yılında Carlo Petrini öncülüğünde İtalya'nın Greve in Chianti, Orvieto, Bra ve Positano şehirlerinin belediye başkanlarının Yavaş Şehir şartnamesini imzalamaları ile Orvieto'da doğmuştur (Miele, 2008: 136). Yavaş şehir hareketi küreselleşme karşıtı değildir. Harekete ilişkin yanlış algı oluşmaması adına şunlar söylenebilir (Cittaslow Bilgi Notu, 2014: 4):

- Geriye gitmek ya da eskide yaşamak değildir. Şehrin geriye gitmesi ya da eskide yaşaması değildir, aksine tüm değerlerine sahip çıkarak gelecek nesillerle paylaşmasıdır.
- Araç kullanımını yasaklamak değildir. Fakat hem şehir sakinlerinin hem de ziyaretçilerin rahat dolaşabildikleri ve nefes alabilecekleri alanlar yaratmaktır.
- Teknolojinin karşısında olmak değildir. Aksine, e-belediye hizmetlerinin sunulmasını ve vatandaşların bu hizmetlerden faydalanabilmesi için eğitilmesidir.
- Daha yavaş yemek değildir. Fakat daha sağlıklı olan yerel besinlerin, organik ürünlerin ve yemeklerin teşvik edilmesidir.

Yavaş Şehir olmanın amacı, doğal ve kentsel çevreyi iyileştirmeye yönelik politikalar geliştirerek, fiziksel, ekonomik ve sosyal altyapıyı yaşanabilir hale getirmektir. Bu politikalar aslında vatandaşları ve yerel işletme sahiplerini daha yavaş bir yaşam tarzı benimsemeye teşvik etmektedir. Birçok Yavaş Şehir, yaya güvenliğini ve trafik yönetimini geliştiren, hava kirliliğini azaltan, yerel ve organik gastronomik ürünlerin üretimini ve tüketimini teşvik eden projeler geliştirip uygulayarak yavaş felsefeyi hayata geçirmeye çalışmaktadır (Matta ve Caballero, 2016: 3). Yavaş Şehir ağının amacı bir nevi nüfus azlığı nedeniyle tehdit altındaki şehirlerde nüfusun yaşam kalitesini yükseltmek ve daha fazla ziyaretçi dostu şehirler oluşturmak için yardım etmektir. Küçük ölçekli bu şehirlerde mimari ve diğer geleneksel unsurları korumak ve geliştirmek için kültürel miras üzerine odaklanılmaktadır (Nilsson vd., 2011: 375).

Aslında Yavaş Şehir'in altında yatan felsefe, her şehir bölgesi için geleneksel kimliğini ve yaşam biçimlerini tespit etmek ve desteklemektir (Radstrom: 2011: 92). Yavaş şehir gündemi, ekonomik kalkınma, çevre koruma ve sosyal eşitlik için hedefler arasındaki karmaşık bağımlılıklara karşı özellikle hassas ve tepki veren alternatif kentsel ekonomik kalkınma için uygun bir modeli temsil etmektedir (Mayer ve Knox, 2006: 321-322).

1999 yılında kurulan Uluslararası Yavaş Şehir Birliği'nin 28 kurucu üyesi de İtalyandır. Çoğunluğu da Kuzey İtalya'da, özellikle Toskana ve Umbria'da bulunmaktadır.

2008 itibarıyla 70'den fazla şehir yavaş şehir olarak sertifikalandırılmıştır. Üye olanların çoğunluğu İtalya'da olmasına rağmen, Yavaş Şehir Birliği Avustralya, Avusturya, Almanya, Norveç, Güney Kore, İspanya, İsveç, Hollanda, Yeni Zelanda, Polonya, İngiltere gibi dünyada 30 ülke ve 236 şehre yayılan uluslararası bir organizasyondur (Mayer ve Knox, 2010: 1555). Yavaş Şehir üyeliği nüfusu 50.000'in altında olan şehirlerin başvurusuna açıktır. Yavaş Şehir ağına katılmak için başvuran her bir şehrin çevre, altyapı, şehrin dokusunu geliştirme, yerel ürünleri tanıtma, misafirperverlik, Yavaş Şehri anlama ve farkındalık oluşturma gibi başlıklar altında toplanan 70'in üzerinde farklı kriteri ele alması gerekmektedir (www.cittaslow.org, 15.02.2017).

Yavaş Şehir belgesi almak isteyen şehirler öncelikle komiteye yollanmak üzere bir dosya göndermektedir. Yavaş Şehir birliği bu istekli şehri ziyaret ederek yavaş şehir felsefesine dair izlenimler elde etmektedir. Üye olmak isteyen şehrin programları bu felsefeye uygun şekildeyse birlik şehri desteklemektedir (Mayer ve Knox, 2006: 327). Üyeliğe uygun olmak için nüfusun 50 000'den az olması ve organik tarım tanıtımından ziyaretçilerin yerel ürünleri görebileceği marketler oluşturmaya kadar birçok faaliyet için söz vermeleri gerekmektedir. Hammadde kaynaklarının saflığını korumak için adım atmaları ve fast food'un yaygınlaşmasından da kopmaları lazımdır (Knox, 2005: 6).

Uluslararası Yavaş Şehir Birliği'ne üyelik sertifikası alabilmek için başlangıçta şehirler kriterlerin yaklaşık %50'sini karşılamaktadır ve sonra, aldıkları Yavaş Şehir sertifikasını korumak için her 3 yılda bir gerçekleştirilecek olan denetim ve incelemelerden derneğin tüzüğüne tam olarak uyulması yönünde ilerleme gösterilmemesi durumunda Birliğin dışında bırakılabilirler. Bu nedenle enerji ve çevre; altyapı; kentsel kalite için teknolojiler ve tesisler; yerli üretimin muhafaza edilmesi; misafirperverlik, yaşanabilirlik ve farkındalık alanlarına odaklanan politikaları tanımlamak ve uygulamak gerekmektedir (Presenza vd., 2014: 47-48).

Aday şehirler sadece geleneksel ve yerel sanatları ve el sanatlarını desteklemekle kalmayıp, aynı zamanda bölgede ayırt edici özellik ve kimlik kazandıran modern endüstrileri desteklemeyi taahhüt etmelidirler. Ayrıca, yapılı çevrenin ayırt edici karakterinin korunması için kararlı olmaları ve ağaç dikmek, yeşil alan yaratmak, bisiklet yollarını ve trafiğe kapalı sokakları artırmak, reklam panolarından ve neonlardan uzak tutmak, otomobil alarmlarını yasaklamak, gürültüyü azaltmak, kirlilik, hafif kirlilik ve hava kirliliği, alternatif enerji kaynaklarının kullanımını teşvik etmek, toplu taşımayı iyileştirmek ve her yeni gelişmede çevre dostu mimariyi teşvik etmek için söz vermeleri gerekmektedir. Bunun yanı sıra Yavaş Şehir hareketi, ISO 9000'de yer alan yönetim standartlarına ve ISO 14000'in çevre yönetimi ve izleme standartlarına bağlıdır (Mayer ve Knox, 2010: 1554).

Dünyanın dört bir yanından 300'ün üzerinde şehir hâlihazırda 236 şehrin üyeliğinin bulunduğu Uluslararası Yavaş Şehir Birliği'nden üyelik hakkında bilgi almışlardır. Bu hareket yaygınlaştıkça ve uluslararasılaştıkça organizasyon ve sertifikasyon süreci de gelişmiştir. Örneğin, Almanya'daki yavaş şehirler, Alman ağını yönetmek için kar amacı

gütmeyen bir grup organize etmişlerdir. Üyelik bildirgesini Almancaya tercüme ettirmişler ve onu ulusal bağlamda uyarlamışlardır. Örneğin, İtalyan tüzüğünün aksine, Alman tüzüğü, bir şehrin, yerel tarım ekonomisinde genetiği değiştirilmiş bitki ve organizmaları yasaklayan bir politikaya sahip olup olmadığını belirten bir gösterge içermektedir. Überlingen kasabası, bu göstergenin örneğidir; çünkü kasaba, Almanya'da genetik olarak modifiye edilmiş organizmaları çevresi içerisinde yasaklayan ilk örnektir. Genetiği Değiştirilmiş Organizma (GDO) yasağı Yavaş Yemek'in genel fikirlerine uyuyor ve yeni bir göstergenin eklenmesi, ülkelerin sistemi kendi ihtiyaçlarına göre uyarlamaya teşvik ettiğini göstermektedir. Genel olarak, Uluslararası Yavaş Şehir ağına üyelik şartının altı temel alanı aynı kalmakta, ancak her ülke kendi Yavaş Şehir kuruluşunu geliştirdiğinden, göstergelerin toplam sayısı ve türü her ulusal çerçeve bağlamında biraz değişmektedir (Mayer ve Knox, 2010: 1555).

Uluslararası Yavaş Şehir Birliği'ne üye olabilmek için yukarıda da belirtilen alanlardaki kriterleri yerine getirmek gerekmektedir. 1999 yılında birlik tarafından belirlenen kriterler bu ağın dünya genelinde yaygınlaşmasını teşvik edici niteliktedir. Ancak Yavaş Şehir Uluslararası Bilim Komitesi tarafından kriterlerde bazı değişiklikler meydana getirmiştir. Bu değişiklikler puanlama sistemi ve %50 başarılı olma şartıyla alakalıdır. Yavaş Şehir Türkiye resmi web sayfasında yer alan Yavaş Şehir üyeliği için gerekli kriterler çalışmanın uygulama aşamasında kullanıldığından burada yer verilmemiştir (http://cittaslowturkiye.org, 11.02.2017).

2. Türkiye'nin Yavaş Şehir Hikâyesi

Türkiye içinde Uluslararası Yavaş Şehir Birliği'ne ilk katılan şehir İzmir'in Seferihisar ilçesidir. Şehrin birliğe üyeliğini sağlayan Seferihisar Belediye Başkanı Tunç Soyer'le yapılan karşılıklı görüşmede Yavaş Şehir ile ilgili olarak şunları söylemiştir:

"*2002-2008 yılları arasında bir yandan Büyükşehir Belediyesi'nde Ahmet Piriştina'ya danışmanlık yaparken öte yandan da İzmir Ticaret Odasında genel sekreterlik ve dış işler müdürlüğü gibi görevlerde bulundum. Asıl olarak bu süreç içerisinde İzmir'in Expo 2015 adaylığında genel sekreterlik yaptım. İzmir'i yurt dışında tanıtmak ve anlatmak gibi bir görevim de bulunmaktaydı. Bu sebepten dolayı bolca yurtdışı seyahati yapıyordum. Yaptığım seyahatler sırasında Yavaş Şehirler ismini duydum. O sıralarda çok taze ve yeni bir oluşumdu. Felsefesi ve uygulamaları son derece heyecan vericiydi. Ülke olarak çok fazla yaygınlaşmamıştı. Ancak 2008 yılına kadar çok fazla ilgilenme ve araştırma fırsatım olmadı. Karşıma tekrar çıkışı bir arkadaşımın e-maili ile gerçekleşti. Yavaş Şehir olan şehirlerin hayatlarını, felsefelerini, uygulamalarını anlatan bir yazı göndermişti. Okuyunca birden tüm hafızam tazelendi ve gerçekten etkilendim. O esnalarda Seferihisar Belediye Başkanlığı'na adaylığım söz konusuydu ve içimden dedim ki eğer başkan seçilirsem mutlaka ilk yapacağım şey Yavaş Şehir'i Seferihisar'la buluşturmak olmalı. Seçilince de ilk iş olarak başvuru dosyamızı hazırlamaya başladık."*

"Dünyada Yavaş Şehir olmayı hak eden birçok şehir var. Mesela Türkiye'de Yavaş Şehir cenneti olabilecek çok güzel yerler var. Ancak şehirler unvanı almaya çok yakın

olsalar da bunun farkında değiller ve en önemlisi Yavaş Şehir'i bilmiyorlar. Derya içinde olup deryayı bilmeden yaşayan balık misali yaşıyoruz maalesef. Yavaş Şehir aslında bir yaşam tarzı, hayata bakış açısıdır. Şehir hayatında olaya bu açıdan bakılırsa, yerel kalkınma olarak sağlıklı bir büyüme gerçekleşir. Yavaş Şehir'in temel kriterleri 3 temel sütun üzerine oturur. İlk olarak şehrin doğası şehrin en büyük zenginliğidir ve ona sahip çıkmak gerekir. İkinci olarak, şehrin tarihsel mirası (yerel ürünler). Son olarak da tarihsel kimliğidir. Doğasına ve tarihine sahip çıkan bir şehir bilim ve sanatla buluşturuyorsa bu özelliklerini orada sağlıklı büyüme gerçekleştirir."

"Yavaş Şehir olma sürecine gelince, 6 ay içerisinde hazırladığımız dosyaları bizzat şahsım İtalya'ya giderek sunum yaptı ve belgemizi alarak ülkemize geri döndük. Bizden sonra yaptığımız çalışmalar neticesinde farklı şehirlerde ki yöneticilerde Yavaş Şehir farkındalığı oluştu. Bugün Türkiye'den Yavaş Şehir Birliği'ne üye olan 14 şehir bulunmaktadır. Bu sayı tanınırlık ve farkındalık düzeyi arttıkça da artacaktır."

Yukarıda Seferihisar Belediye Başkanı Tunç Soyer'in belirttiği üzere Türkiye'nin Yavaş Şehir ile tanışma hikâyesi 2009 yılında Seferihisar Belediyesi'nin başvurusu üzerine başlamıştır. Başvuran adayların birliğe katılmasının sağlanması için belirlenen kriterlerin %50'sine sahip olması gerekmektedir. Seferihisar da kriterlerin %70'ini yerine getirerek aynı yıl içerisinde üyeliğe kabul edilmiştir. Seferihisar Belediyesi'nin çalışmaları sonucu Türkiye'deki bazı ilçeler de üye olmak için belirlenen kriterleri yerine getirmek için harekete geçmişlerdir. Vize, Yalvaç ve Yenipazar bu belediyelerden ilk üçü olmuştur. Yenipazar birliğe bir sene sonra kriterlerin %78'ini tamamlayarak katılırken, Yalvaç %61, Vize %50 oranla birliğe iki sene sonra kabul edilmiştir.

Ardından 2011 yılında Gökçeada, Halfeti, Perşembe ve Taraklı başvurmuşlardır. Gökçeada ve Taraklı aynı yıl içinde kriterlerin yarısını sağlayarak kabul edilmişlerdir. Perşembe bir yıl, Halfeti ise iki yıl sonra %50 barajını geçip birliğin içinde yer almıştır. 2014 yılında başvuran Şavşat da 2015 yılında sağladığı %71 oranla bu birliğin içinde olmuştur. Eğirdir de 2014 yılında başvurmasına rağmen birlik tarafından üç sene boyunca kriterlerin yerine getirilmesi beklenmiş ve birliğe %82,5 oranla 2017 yılında Türkiye'nin 14. Yavaş Şehri olarak katılmıştır. Uzundere ise 2015 yılında adım atmış, 2016 yılında sağlanması gereken 70 kriterin çoğuna yönelik çalışmalar sonucu attığı adımı üyelikle sonlandırmıştır. Gerze ve Göynük ise birliğe katılan son üyeler arasındadır. Gerze üyeliğini %50 baraj oranıyla gerçekleştirirken, Göynük ise %95'lik bir oranla kabul edilmiştir. Soyer'in de belirttiği üzere, Uluslararası Yavaş Şehir Birliğine kriterlerin belli bir oranda gerçekleştirilmesiyle üyelik başlamaktadır, ancak kalan diğer kriterlerin de taahhüt edilip yerine getirilme koşulu bulunmaktadır.[1] Tablo 1'de bahsedilen üye şehirlerin ilçe merkez nüfusları, başvuru ve kabul tarihlerine yer verilmiştir.

1) İlgili oranlara birim temsilcileri ile yapılan görüşmeler neticesinde ulaşılmıştır.

Tablo 1. *Türkiye'de Bulunan Yavaş Şehirlerin Üyelik Bilgileri*

Yavaş Şehir Üyeleri	İlçe Merkez Nüfusları[2]	Başvuru Tarihi	Kabul Ediliş Tarihi
Seferihisar	40.785	2009	2009
Gökçeada	6.302	2011	2011
Halfeti	38.592	2011	2013
Perşembe	30.812	2011	2012
Şavşat	6.258	2014	2015
Taraklı	6.849	2011	2011
Uzundere	7.598	2015	2016
Vize	13.581	2010	2012
Yalvaç	21.403	2010	2012
Yenipazar	12.596	2010	2011
Ula(Akyaka)	2.815	2010	2011
Eğirdir	17.636	2014	2017
Gerze	15.631	2016	2017
Göynük	4.111	2014	2017
Mudurnu	5.036	2017	2018

Kaynak: *İlgili belediyelerin web sayfalarından derlenmiştir.*

Tablo 1 ele alındığında Türkiye'deki Yavaş Şehirlerinin hepsinin ilçe belediyesi ve büyük çoğunluğu küçük ölçekli şehirler olduğu görülmektedir. 2017 yılı TÜİK Adrese Dayalı Nüfus Sistemi verilerine bakıldığında Türkiye'deki Yavaş Şehirlerin ilçe merkez nüfusları yaklaşık 16.000 civarındadır. Yavuzçehre ve Donat'ın çalışmalarında (2017: 302) 2016 yılı verilerine göre bu rakamın 10.000 olduğu ifade edilmiştir. Yaklaşık 6.000 kişilik bir fark olması yeni üyelerin eklenmesi ve yavaş şehirlerde nüfus artışının yaşandığı şeklinde yorumlanabilir.

Türkiye'deki Yavaş Şehirler; farklı yörelerde yer alan, kendine özgü özellikleri olan ve geleneksel yapıları bozulmamış şehirler olarak tanımlanabilir. Türkiye'deki Yavaş Şehirlerin hiçbiri İtalya'daki Cittaslow Merkezince doğrudan denetlenmemiştir. Genellikle bir ülkede ilk defa üyelik başvurusu yapan şehir incelenerek ziyaret edilmektedir. Türkiye'deki kentlerin üyelik başvuruları; Ulusal Koordinatörlüğü yürüten Seferihisar Belediyesi ve kurulmasına öncülük ettiği Cittaslow Bilim Kurulu ile Yavaş Yaşamı Destekleme Derneği tarafından yapılmaktadır (Yavuzçehre ve Donat, 2017: 302-303). Zaten Yavaş Şehir hareketi özellikle küçük şehirler ve kasabalar için kurulmuştur. Benzer hedefler ve politikalar daha büyük bir şehirde başarılı bir şekilde çalışabilse de bu politikaları daha küçük ölçekte uygulamak daha etkilidir. Ayrıca, daha küçük kentsel alanların

2) 2017 yılı TÜİK Adrese Dayalı Nüfus Sistemi verilerinden derlenmiştir.

doğal olarak yakın çevreleriyle bir ilişkisi vardır ve bu nedenle çevre ve yerel gıdalar açısından kendi kendini idame ettirecek önlemler almada daha büyük fırsatlar sağlamaktadır (Radstrom, 2005: 65).

3. Yavaş Şehirlerin Politika Uygulamaları Üzerinden Karşılaştırılması

Türkiye'de Yavaş Şehir hareketi Seferihisar'ın 2009 yılında Uluslararası Yavaş Şehir Birliği'ne dâhil olması ile başlamış ve son dokuz yıl içerisinde 14 yeni üye daha eklenmiştir. Bu gelişme, Türkiye'nin Yavaş Şehir yolculuğunda sayısal bir artışın yaşandığını göstermektedir. Ancak Türkiye'nin Yavaş Şehir yolculuğunda nasıl ilerlediğini anlayabilmek için çalışmanın bu kısmında, birliğe üye olan belediyelerin üyelik kriterleri çerçevesinde gerçekleştirdikleri faaliyetler irdelenerek bir durum değerlendirmesi yapılacaktır.

3.1. Araştırmanın Amacı

Yavaş şehrin asıl amacı, diğer şehirlere göre farklı ve önemli olan yerel özellikleri görüp bu değerleri korumak için çalışmalar yapmaktır. Şehrin tarihini, rengini, müziğini ve hikâyesini bir bütün olarak, şehir halkının ve ziyaretçilerinin memnun olacakları şekilde uyumlu hale getirmektir. Ülkelerdeki şehirler Yavaş Şehir birliğine üye olarak birliğin bahsettiği stratejileri geliştirirken bir yandan da kendi şehirlerini ekonomik olarak kalkındırmak, gelen ziyaretçi sayısını artırmak istemektedirler. Ancak bu isteklerinin gerçekleşebilmesi ve üyeliklerine devam edebilmeleri için Yavaş Şehir birliğinin belirlediği kriterler çerçevesinde projeler üretmeleri beklenmektedir. Çalışmanın amacı da Türkiye'deki Yavaş Şehirlerin yaptıkları ve yapmakta oldukları projeleri karşılaştırarak Türkiye'deki üyelerin belirlenen kriterler çerçevesinde mevcut durumlarını analiz etmektir. Böylece hem üyelerin Yavaş Şehir Türkiye ağı içerisindeki yerlerini görmeleri sağlanmış hem de yeni katılmak isteyen üyelere de yapılan faaliyetler hakkında bilgi verilmiş olacaktır.

3.2. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları

Araştırmanın kapsamı Türkiye'deki tüm yavaş şehirlerdir. Çalışmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Yenipazar ve Vize Belediyelerinde Yavaş Şehir konusunda soruları yanıtlayacak bir personel bulunmadığından kurum dışından kişilere yönlendirilmiştir. Bu da sorulara yanıt alma sürecinde aksaklıklar yaşanmasına neden olmuştur. Perşembe Belediyesinde ise ilgili kişilere ulaşılmış ancak geri dönüş konusunda sıkıntı yaşanmıştır. Son olarak da mail aracılığı ile sorulan sorulara gelen yanıtlar soruların karşılığını kapsamadığı için tekrar iletişime geçilmesini gerektirmiş ve bu durum zaman kaybına neden olmuştur.

3.3. Araştırmanın Yöntemi

Çalışma nitel araştırma yöntemlerinden birisi olan yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile gerçekleştirilmiştir. Öncelikli olarak Mudurnu haricinde Uluslararası Yavaş Şehir Birliğine üye olan 14 belediye ile telefonla iletişime geçilerek Yavaş Şehir Temsilcisi tespit edilmeye çalışılmıştır. 16.01.2017-25.05.2017 tarihleri arasında 14 yavaş şehrin temsilcilerine konu ile alakalı önceden hazırlanmış yarı yapılandırılmış görüşme soruları

e-posta aracılığıyla iletilmiştir. Sonrasında ise temsilcilerden telefon veya e-posta yoluyla hazırlanan sorulara yanıt alınmıştır. Görüşmelerin tamamlanmasının ardından her bir soru çerçevesinde ilgili belediyelerin faaliyetleri karşılaştırılarak analiz edilmiştir.

3.4. Araştırmanın Önemi ve Katkısı

Türkiye'de hem yavaş şehir sayısında yaşanan artış hem de gerçekleştirilen faaliyetler ve projeler akademik camianın dikkatini çekmiştir. 2010 yılından itibaren Türkiye'de farklı disiplinlerde çalışan akademisyenler Yavaş Şehir konusunda akademik çalışmalar yapmaya başlamışlardır. Son yıllarda bu çalışmaların sayısında önemli artış yaşanmaktadır. Yavaş Şehir olmayı düşünen şehirlerin Uluslararası Yavaş Şehir Birliği tarafından belirlenen kriterler çerçevesinde hem üyeliğin kabulü için hem de sonrasında gerçekleştirmesi gereken faaliyetler ve projeler bulunmaktadır. Bu nedenle çalışmada, Yavaş Şehirlerin yaptıkları ya da yapacakları projeler ele alınarak, üye şehirlerin kendilerini kıyaslamaları, üye olmak için hazırlanan şehirlerin de diğer üyeleri inceleme fırsatı elde etmesinde yardımcı bir kaynak olması düşünülmüştür. Ayrıca, Yavaş Şehirlerin yaptıkları ya da yapacakları projeler politika alanları çerçevesinde analiz edildiği için, Türkiye'deki Yavaş Şehirlerin hangi politikalara daha çok önem verdiği tespit edilmiştir.

3.5. Bulguların Değerlendirilmesi

Türkiye'deki Yavaş Şehirlerin üyeliklerinin devam etmesi için Yavaş Şehir Kriterleri çerçevesinde projeler yapmaları gerekmektedir. Bu projelerin genel amacı şehrin daha iyi şekilde tanıtılması, yerel değerlerin ön plana çıkarılması, doğanın korunması, gelen turist sayısının artması ve ekonomik olarak kalkınmasını sağlamaktır. Bu kapsamda Türkiye'de Mudurnu haricinde Uluslararası Yavaş Şehir Birliği'ne üye olan 14 şehrin yetkili kişileri ile görüşülerek yavaş şehir üyeliği çerçevesinde yaptıkları faaliyetlere ilişkin bilgi alınmıştır.

Yavaş Şehir Türkiye ağına katılan üyelerden alınan cevaplar sayesinde Türkiye'deki yavaş şehirlerin *"yavaş şehir üyeliği için gerekli kriterler"*e uyup uymadığı yürüttükleri projeler üzerinden analiz edilmeye çalışılmıştır. Bu çerçevede 7 politika alanı içerisinde yer alan 72 kritere uyup uyulmadığını göstermek için tablolardan faydalanılmıştır. Tabloların ilk kısmında hangi yavaş şehrin o projeyi gerçekleştirildiğine, ikinci kısmında ise ilgili kriter kapsamında yapılan projelere yer verilmiştir. Bu sayede hangi yavaş şehrin hangi politika alanına öncelik verdiği ya da vermediği ve kaç adet kriteri yerine getirdiği ortaya konulmaya çalışılmıştır. Böylece Türkiye'nin Yavaş Şehir yolculuğunun neresinde olduğunun tespit edilmesi ve önerilerde bulunulması amaçlanmaktadır.

İlk olarak çevre politikalarına ilişkin gerçekleştirilen/gerçekleştirilecek faaliyetler değerlendirilmiştir. Türkiye'de Uluslararası Yavaş Şehir Birliğine üye olan belediyelere "Çevre politikaları çerçevesinde gerçekleştirdiğiniz projeler nelerdir?" sorusu iletilmiştir. Seferihisar, Gökçeada, Şavşat, Taraklı, Uzundere ve Uluslararası Yavaş Şehir Birliğine yeni üye olan Eğirdir, Göynük ve Gerze belediyeleri çevre politikalarına ilişkin projelerini anlatmışlardır. Birliğin hedefleri ve şehrin gereksinimleri doğrultusunda gerçekleşen

projeler 7 belediyede önemle yerine getirilmiştir. Ancak geri kalan belediyeler bu konuyla ilgili herhangi bir çalışma yapmamıştır. Çevre politikaları çerçevesinde gerçekleştirilen projelerin yavaş şehir üyeliği için gerekli çevre kriterlerine uyup uymadığı Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2. Türkiye'de Bulunan Yavaş Şehirlerin Çevre Politikalarıyla İlgili Düzenledikleri Projeler

Türkiye'deki Yavaş Şehirler	Çevre Projeleri
Seferihisar	Seferihisar belediyesi kapalı pazar yerinde fotovoltaik güç santrali kurulumu. Seferihisar küçük sanayi sitesi çevre düzenlemesi projesi. Sığacık peyzaj tasarım projesi.
Gökçeada	İçme suyu hatlarının temizlenmesi. Çeşmeler kaynak suyunun ilçe merkezine getirilmesi.
Halfeti	Bu konuda bir çalışma gerçekleştirilmemiştir.
Perşembe	Bu konuda bir çalışma gerçekleştirilmemiştir.
Şavşat	Katı atık birliği çalışmaları. Hava kirliliğine karşı bacalara filtre takılması için çalışmalar yapılmıştır.
Taraklı	Hava, su ve toprak kalitesinin, yasa tarafından belirlenen parametrelerde olduğunun belgelenmesi.
Uzundere	Yıkıklar doğa çevre koruma ve Çoruh vadisinin Eurovelo bisiklet ağına katılım projesi. Tortum şelalesi projesi. Erzurum'da deniz yoksa SODES destekli Tortum Gölü var projesi (Modüler Havuz).
Vize	Bu konuda bir çalışma gerçekleştirilmemiştir.
Yalvaç	Bu konuda bir çalışma gerçekleştirilmemiştir.
Yenipazar	Bu konuda bir çalışma gerçekleştirilmemiştir.
Ula (Akyaka)	Bu konuda bir çalışma gerçekleştirilmemiştir.
Eğirdir	Atık gübre üretimi projesi.
Gerze	Parkların güneş enerjisi ile aydınlatılması. Kanalizasyon projesi. Geri dönüşüm. Ön arıtma ve Derin Deniz deşarjı. Atık kabul tesisi. Kaynağında ayrıştırma.
Göynük	Sit alanlarında peyzaj ve asfalt çalışmaları yapılmıştır. Katı atık depolama tesisi kurulmuştur.

Çevre politikaları kapsamında gerçekleştirilmesi beklenen faaliyetlerin amacı çevreci bir belediye yaratmak ve halkın sağlığını korumaktır. Uluslararası Yavaş Şehir Birliği üyeliğe kabul ederken bu konunun önemini şartlarda belirterek şehirlerin bu şartları zorunlu olarak yerine getirmelerini istemektedir. Seferihisar, Uzundere, Şavşat, Gökçeada, Gerze, Göynük ve Taraklı belediyeleri şartlar doğrultusunda tüm eksikleri göz önünde bulundurarak çalışmalar yapmışlardır. Eğirdir belediyesi ise kriterlere uygun çalışma yapmış, ancak konunun üzerine çok fazla eğilmemiştir. Türkiye'deki diğer Yavaş Şehir üyeleri bu konu hakkında hiçbir çalışma yapmamışlardır.

Göçkan tarafından (2012) Seferihisar özelinde doğal ve kültürel yapı üzerine bir araştırma yapılmış ve Yavaş Şehir yolculuğu sürdürülebilir çevreye ulaşmak için faydalı bir araç olarak ifade edilmiştir. Bu anlamda karbon ayak izlerini azaltılması, yenilenebilir enerji kaynaklarından faydalanılması, kompostlama, geri dönüşüm, atık yağ ve pillerin toplanması, enerji tasarrufu su, toprak ve hava kalitesinin sağlanması, biyoçeşitliliğin korunması, yaşam kalitesinin geliştirilmesi ve doğal yapının korunması gibi konularda projeler geliştirmesi oldukça önemlidir.

Yapılan projeler göz önüne alındığında, çevre politikaları kapsamında enerji verimliliğinin artırılmasının ve alternatif enerji tüketiminin yaygınlaştırılmasının da amaçlandığı görülmektedir. Günerhan vd. (2010) tarafından yapılan çalışmada da Yavaş Şehir hareketinin gelişimi çevre ve enerji açısından ele alınmış ve yavaş şehir olmanın çevre ve enerji sürdürülebilirliği için önemli bir model olduğu ortaya konulmuştur. Yavaş Şehir Birliği'ne üye olmanın bir amacı da şehri korumak ise çevre politikalarında gösterilen çaba da bir o kadar önemli olmalıdır. Çevre politikaları ile ilintili olan bir diğer politika alanı ise altyapı politikasıdır. Aşağıda yer alan Tablo 3'te belediyelerin bu konuda neler yaptıkları görülmektedir.

Tablo 3. Türkiye'de Bulunan Yavaş Şehirlerin Altyapı Politikalarıyla İlgili Düzenledikleri Projeler

Türkiye'deki Yavaş Şehirler	Altyapı Projeleri
Seferihisar	Yaşayan kale projesi (2013'te Sığacık'ta restorasyon). Teos sulak alanı ve kumullarını destekleme projesi.
Gökçeada	İlçedeki şartlarda eksik kalmış yerlerin düzeltilmesi için projeler.
Halfeti	Bisiklet ve doğa yürüyüşü parkurları.
Perşembe	Bisiklet yolu yapımı.
Şavşat	Kentsel gelişim için halkla beraber karar alınan projeler.
Taraklı	Tarihi merkezlerin ıslahı ve iyileştirilmesi için planlar. Tarihi değerler üzerine yapılan çalışmalar. Taraklı evlerini koruma ve restorasyon çalışmaları.
Uzundere	Kent merkezi sokak sağlıklaştırma politikası. Uzundere fiyort park projesi. Tortum şelalesi projesi.
Vize	Sokak sağlıklaştırma projesi
Yalvaç	Bu konuda bir çalışma gerçekleştirilmemiştir.
Yenipazar	Yavaş merdiven projesi
Ula (Akyaka)	Bu konuda bir çalışma gerçekleştirilmemiştir.
Eğirdir	Bu konuda bir çalışma gerçekleştirilmemiştir.
Gerze	Gürleyik Deresi Güzergahı Yaya ve Bisiklet Yolu Peyzaj Projesi. İstinat duvarı destekli sahil yolu projesi. Dereyeri ve Alaattin Şahin Caddesi plaj oluşturma amaçlı T projesi. Elektrik tellerinin yeraltına indirilmesi projesi. Kültür evi projesi.
Göynük	Mevcut içme suyunun depoları yenilenmiştir. Gazi Süleyman Paşa Bulvarı'ndaki elektrik ve telefon hatları yeraltına alınmıştır. Sit alanlarında restorasyon çalışmaları yapılmıştır. Bisiklet yolu ve bisiklet park yerleri yapılacaktır.

Altyapı politikalarının temel amacı şehrin görüntüsünün, tarihi dokusunun ve yaşanmaya elverişli yerlerinin korunması için projeler üretmek ve bunları uygulamaktır. Bu konu hakkında ilgili belediyelere "Altyapı politikaları konusunda gerçekleştirilen projeleriniz nelerdir?" şeklinde soru sorulduğunda Seferihisar, Gökçeada, Halfeti, Taraklı, Uzundere, Perşembe, Vize, Yenipazar, Gerze ve Göynük belediyeleri düzenledikleri somut projelerini, Şavşat ise belli bir somut proje göstermeden halkla beraber düzenledikleri bazı faaliyetler olduğunu belirtmiştir. Ula, Yalvaç ve Eğirdir belediyeleri ise bu konuyla ilgili herhangi bir proje yürütmemiştir.

Yavaş Şehir üyeliği ile tarihi yerlerin korunması ve restorasyonu önem kazanmış ve bu yönde çalışmalar yapılmıştır. Belediye ve halk beraber çalışarak tarihi doku adına çalışmalar yürütmektedir. Buna örnek olarak Seferihisar belediyesi, Sığacık mahallesinde bulunan kale içine sahip çıkmış bu alanı restore ederek, canlı hale getirmiştir. Altyapı politikalarına gösterilen önemin karşılığında Seferihisar'a gelen ziyaretçi sayısı artmış (Dündar ve Sert, 2018: 88) ve ekonomik ve mali anlamda katkılar sağlamıştır (Tunçer ve Olgun, 2017: 69). Aynı şekilde Taraklı da tarihi değerlerine sahip çıkarak restorasyon çalışmaları gerçekleştirerek şehre gelen ziyaretçi sayısını artırmıştır (https://www.sondakika.com, 01.10.2018). Gerze ve Göynük belediyeleri 2017'de ağa katılmalarına rağmen önce katılmış olan Uzundere, Ula ve Yalvaç belediyelerine göre daha fazla proje yapmışlardır. Uzundere belediyesi tarafından bazı faaliyetler gerçekleştirmesine rağmen, Ula ve Yalvaç belediyeleri tarafından altyapı politikalarıyla ilgili herhangi bir çalışma yapılmadığını ifade etmek gerekmektedir. Üyeliği diğer belediyelere göre daha yeni olan belediyelerden Eğirdir belediyesi çalışmaların yeni başladığını ve her politikanın önemle üzerine gideceğini belirtirken, Gerze ve Göynük belediyeleri altyapı çalışmalarında birden çok projeyi hayata geçirmişlerdir.

Altyapı politikalarının temel amaçlarından olan özel taşıt kullanımına alternatif olarak eko ulaşım planlanması konusunda Baykan (2014) tarafından yapılan çalışmada yavaş şehir kriterleri esas alınarak ulaşımı etkileyen doğal ve yapay eşikler incelenmiş ve çevreye duyarlı öneriler geliştirilmiştir. Kullanıcı görüşleri ve belediyenin yaklaşımı çerçevesinde yaya bölgeleri, bisiklet yolu, hafif raylı sistemler ve toplu taşıma sistemlerine yönelik düzenlemeler önerilmiştir. Yavaş Şehirlerin bu hususları dikkate alarak çevreye duyarlı ulaşım planlarını hayata geçirmeleri oldukça önemlidir.

Altyapı politikalarının temel amaçlarından biri de sağlık hizmetlerine ulaşılabilirliktir. Bu çerçevede Toplu (2012) tarafından Seferihisar özelinde yapılan çalışmada, Yavaş Şehir ve Halk Sağlığı felsefesinin aynı temelde olduğu ve aynı yönde ilerlediği tespit edilmiştir. Bu nedenle gelecekte Yavaş Şehirlerin, "Sağlıklı, Sürdürülebilir ve Yaşanası Yerleşim Birimleri" olarak ifade edileceğini belirtmiştir. Belediyelerin Yavaş Şehir üyeliği kapsamında gerçekleştirmesi gereken diğer bir politika alanı ise kentsel yaşam politikalarıdır. Tablo 4'te bu konuda verilen yanıtlar yer almaktadır.

Tablo 4. Türkiye'de Bulunan Yavaş Şehirlerin Kentsel Yaşam Politikalarıyla İlgili Düzenledikleri Projeler

Türkiye'deki Yavaş Şehirler	Kentsel Yaşam Projeleri
Seferihisar	Doğa okulu ve Seferihisar doğa mirası Kent bilgi ekranları ile E-Devlet ve kamu hizmetlerine halkın erişebilirliğinin ve katılımcılığının arttırılması projesi Prof. Dr. İsmet Sungurbey Seferihisar Sokak hayvanları projesi
Gökçeada	Doğal yaşam şenlikleri
Halfeti	Doğa yürüyüşü parkurları
Perşembe	Bu konuda bir çalışma gerçekleştirilmemiştir.
Şavşat	Sürdürülebilir şehircilik için çalışmalar
Taraklı	Enerji tasarruflu ampul kullanımını desteklemek
Uzundere	Trekking rotalarının işaretlenmesi, macera parkuru, kamp alanı projesi Mutlu aile projesi Kadınların ve gençlerin sosyal hayata katılması projesi
Vize	Tören alanı projesi
Yalvaç	Yerel şenlikler
Yenipazar	Yavaş Pazarlar
Ula (Akyaka)	Bu konuda bir çalışma gerçekleştirilmemiştir.
Eğirdir	Altınkum plajı için mavi bayrak projesi Geri dönüşüm projesi
Gerze	Kentsel tasarım projesi. Doğalgaz projesi. Araç-gereç talebi.
Göynük	Halk için yeni yürüyüş güzergâhları belirlenmektedir.

Vatandaşların yaşam kalitesini iyileştirmeyi hedef alan kentsel yaşam politikaları, yenilikçi ve ortak çözümlerle çalışmalar yürütmektedir. Buradan hareketle, Yavaş Şehir Birliği yaşam kalitesi, kentsel çevre, yapılı miras, mevcut ve yeni yapılar adına önemli konuları kapsayan ve yaşam kalitesini etkileyecek tüm politikalarda üyelerin arkasında durmaktadır. Türkiye'deki ilgili belediyeler de bu konu üzerinde durarak şehirlerinin yaşam kalitesini arttırmak üzere çalışmalar yapmaktadırlar. Özellikle Seferihisar, Uzundere ve Gerze şehirleri yürüttükleri projelerle amaçları doğrultusunda ilerlemektedirler. Yaşam kalitesinin tüm canlılar için önem taşıdığını ileten Seferihisar Belediyesi, sokak hayvanları için de bir proje gerçekleştirmiştir. Belediyeler eksik bulunan yönlerini tamamlayacak doğrultuda çalışmalarını yürütmüşlerdir. Ancak Perşembe ve Ula belediyeleri bu konuyla ilgili bir çalışma gerçekleştirmemiştir. Halfeti Belediyesi ise, hem alt yapı politikalarında

hem de kentsel yaşam politikalarında "Doğa yürüyüşü parkurları" şeklinde aynı yanıtı vermiştir. Bu durum, ilgili belediye yetkilileri tarafından politikalar arasındaki ayrımın net olarak anlaşılamadığını göstermektedir.

Çakar (2016) tarafından yapılan çalışmada, Türkiye'deki Seferihisar, Gökçeada, Halfeti, Perşembe, Şavşat, Taraklı, Vize, Yalvaç, Yenipazar ve Akyaka gibi Yavaş Şehirleri kültürel mirası koruma bağlamında değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Çalışmada kültürel mirasın korumasıyla ilişkili birlik kriterleri belirlenmiş ve yapılan projeler çerçevesinde değerlendirme yapılmıştır. Sonuç olarak, Yavaş Şehir hareketinin kültürel mirasın korunmasına doğrudan etki etmediği ancak yarattığı etkilerin olumlu sonuçlar yaratabilmesi için kentin yerel kimliğinin korunması ve kaliteli yaşam ortamlarının oluşturulması arasındaki dengenin sağlanmasıyla gerçekleşebileceği tespit edilmiştir. Coşar (2013) tarafında yapılan çalışmada ise, yavaş şehir olgusunun, yerel halkın kentsel yaşam kalitesi üzerindeki etkisi araştırılmış yeni istihdam alanlarının yaratılması, çevre düzenlemesi, doğal yaşamın korunması, planlı yapılaşma, sessizlik, kültürel değerlerin korunması, düzenlenen sosyal ve kültürel faaliyetlerin artması olumlu etkileri olarak tespit edilmiştir. Nüfus artışı, gürültü ve trafik sorunu, aşırı yapılaşma ve arsa fiyatlarındaki artış, hayat pahalılığı, günlük işleyişin bozulması ve sunulan hizmetlerde yaşanan sıkıntılar ise olumsuz etkileri olarak tespit edilmiştir. Yavaş Şehirlerin hem sessizlik sağladığı gerekçesi ile olumlu görüldüğü hem de artan trafik sorunu ile gürültü artışına sebep olduğu için olumsuz görüldüğü sonucu ortaya çıkmıştır. Bu çalışmadan hareketle Yavaş Şehir yolculuğunun bazı tezat durumları da meydana getirebildiği söylenebilir.

Hekimci tarafından yapılan çalışmalarda da (2013; 2015) kentsel yaşam ortamının ve kent hizmetlerinin insan doğasına uyumunun önemli olduğu ve yavaş şehirlerin sürdürülebilir tüketim ve üretimi öngören çağdaş, insancıl, etik, çevre dostu ve kendisi ve çevresiyle barışık bir şehir yarattığı belirtilmiştir. Bu nedenle de Yavaş Şehirlerin "Sürdürülebilir Kentsel Yaşam" modeli olduğu vurgulanmıştır.

Kentsel yaşam politikası içerisinde önem verilmesi gereken bir husus da sürdürülebilir mimarlıktır. Aydoğan (2015) tarafından yapılan "Sürdürülebilir Mimarlıkta Sakin Şehir Yaklaşımı" isimli çalışmada da; sürdürülebilir mimarlık kavramı ile yavaş şehir felsefesinin sahip şehirlerin yaşam göstergelerinin paralellik gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu çerçevede yavaş şehirlerin belirtilen kriterlere göre projeler gerçekleştirmesi ile şehirlerde yerel bir sürdürülebilir kalkınma modeli haline dönüşebileceği belirtilmiştir. Kentsel yaşam politikası çerçevesinde yapılan bu çalışmalar daha fazla proje yapılması gerektiğini ortaya çıkarmaktadır.

Doğa için gerçekleştirilen projeleri yerine getiren Yavaş Şehir üyeleri aynı zamanda projelerin şehir adına taşıdığı önemi de görmektedirler. Her üyenin yapmış olduğu proje şehre avantajıyla beraber geri dönmektedir. Gökçeada Belediyesi düzenlediği doğal yaşam şenlikleriyle şehrin doğal güzelliklerini gözler önüne sermekte ve böylece halkta yaşadığı alanın korunması gerektiğinin farkındalığı oluşmaktadır. Kentsel yaşam politikalarını gerçekleştirme amacının sadece günümüzü ilgilendiren sorunlar olmadığı ve gelecek kuşakların da bu çalışmaların içinde yer alması gerekliliği de göz önünde bulundu-

rulmalıdır. Kentsel yaşama dair politikalar hayata geçirilirken tarımsal, turistik ve esnafa yönelik politikaları da ihmal etmemek gerekmektedir. Tablo 5'te yer alan belediyelerin bu konuda neler yaptıkları ya da yapmayı planladıkları görülmektedir.

Tablo 5. Türkiye'de Bulunan Yavaş Şehirlerin Tarımsal, Turistik, Esnaf ve Zanaatkârlara Dair Politikalarla İlgili Düzenledikleri Projeler

Türkiye'deki Yavaş Şehirler	Tarımsal, Turistik, Esnaf ve Sanatkârlara Dair Projeler
Seferihisar	Üretici pazarları Anıt zeytin ağaçları projesi Doğanbey sera işletmesi ve meyve kurutma tesisi Mandalina ve zeytinyağı üreticiliği birliği kurumu Can Yücel tohum merkezi Hıdırlık tarımsal kalkınma kooperatifi ve Seferihisar'ın geleneksel mutfağı Seferihisar anı evi Mandalina festivali Soğuk hava depolama tesisi İşlenmiş mandalina ve enginar ürünlerinin çeşitliliğinin sağlanarak ürünlerin iç ve dış pazarda yer alması Zeytinyağı dolum paketleme tesisinin kurulması projesi Turizmde ekolojik markalaşma Pekmez üretim tesisi Zeytinyağı markası
Gökçeada	Kutsal Meryem günü
Halfeti	Marina ve nehir feneri
Perşembe	Bu konuda bir çalışma gerçekleştirilmemiştir.
Şavşat	Kış şenlikleri Kar üstü güreşleri Tanıtıcı afiş ve programlar
Taraklı	Organik tarımcılığı geliştirmek için projeler Eşyalar ve el sanatlarının kalitesinin belgelendirilmesi Yok olma tehlikesiyle karşı karşıya olan esnaf ve zanaatkarların veya el işlerinin korunması
Uzundere	Denizcilik ve kabotaj bayramı Doğu Anadolu turizm geliştirme projesi (DATUR) Gastronomi festivali Yerel ürünler pazarı projesi Dut işleme tesisi projesi Köy tavukçuluğunun geliştirilmesi projesi Hanım kültür evi projesi Yöresel cağ kebabı otantik görünüme kavuşuyor projesi Uzundere turizm master planı projesi Çiftçi kursları, mazot, kimyevi gübre ve toprak analizi, yem bitkileri, aktif koloni arıcılık, yavru balık ve ürün destekleme projeleri

Vize	Slow Food festivali
Yalvaç	Geleneksel yalvaç lokantaları projesi Geleneksel yemek yarışları Geleneksel el sanatlarının yaşatılmasına dair projeler
Yenipazar	Slow Food organizasyonları Üretici pazarları oluşturmak
Ula (Akyaka)	Bu konuda bir çalışma gerçekleştirilmemiştir.
Eğirdir	Eğirdir'in pulları bastırılarak tanıtım projesi
Gerze	Ekolojik tarım ürün pazarı. Gerze ekolojik köy. Geleneksel el sanatları. Kültür ve sanat festivali. Ramazan etkinlikleri. Yağlı güreş festivali.
Göynük	Yöresel el sanatları merkezi açılmıştır. Gürcüler konağı hizmete açılmıştır.

Her bir politikaya göre belirlenen hedeflerin gerçekleştirilme amacının aslında şehrin doğasını, kültürünü ve tarihi dokusunu korumak olduğu unutulmamalıdır. Yapılan çalışmalar yerel ürünlerin sonlanmasına fırsat vermeden değerlerini korumaları amacıyla çalışmalar yapılmasını gerektirmektedir. Gerçekleştirilen bu çalışmalar şehirde tarımı canlandırmak, esnafı ve sanatkârları korumak, turist sayısını fazlalaştırmak adınadır.

Seferihisar, Uzundere ve Gerze belediyeleri yerel ürünleri korumak, tarımı canlandırmak ve gelen ziyaretçi sayısını artırmak için birçok çalışma yapmışlardır. Diğer üye şehirlerden tarımı canlandırmak üzere yerel üretici pazarları kuranlar olmuştur. Bireyler kendi emeğiyle ürettikleri ürünleri yerel üretici pazarlarında satarak hem hane içi gelirlerini artırma fırsatını yakalamış hem de şehirdeki tarımı yeniden canlandırmış olmaktadırlar. Birçok üye de şehirlerinde yerel ürünler adına festival yahut şenlik adını verdikleri organizasyonlar düzenleyerek ziyaretçi sayılarını artırmak istemektedirler. Burada temel hedef Yavaş Şehir felsefesinin altında yatan sürdürülebilir kalkınmayı sağlamaktır. Perşembe ve Ula belediyelerine "Gerçekleştirmiş olduğunuz projeleriniz nelerdir?" diye sorulduğunda bu konuyla ilgili net bir proje belirtmemişlerdir. Ula Belediyesi, Yavaş Şehir Birliği'ne 2011'de, Perşembe Belediyesi ise 2012 yılında katılmalarına rağmen bu konuda çalışma yapmamaları dikkat çekmektedir.

Coşar (2013) tarafından yapılan çalışmada, Yavaş Şehirlerin turist davranışları üzerindeki etkisine yer verilmiştir. Turistlerin Yavaş Şehirleri medya ya da arkadaş çevresi ile kendi deneyimlerinden öğrendikleri, Türkiye'de henüz tam bilinen bir uygulama olmadığı ve en önemlisi gidilecek destinasyonun yavaş şehrin parçası olup olmaması turistler açısından önemli olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Güneş vd. (2015) tarafından yapılan çalışmada, Yavaş Şehirlerin turizm destinasyonları olarak tasarlanmadıkları ancak turizm açısından cazibe unsurları içerdikleri ve çekim noktası oldukları belirtilmiştir. Bu ça-

lışmalardan hareketle çok kısa bir süre içerisinde Yavaş Şehirlerin turistler tarafından bilinirliğinin arttığı söylenebilir.

Turizm anlayışında yaşanan değişim sürecinde gerekli politikaların hayata geçirilmemesi Yavaş Şehir anlayışını olumsuz etkileyecektir. Bu çerçevede Yavaş Şehirlerin sürdürülebilir turizm anlayışını benimsenmesi gerekmektedir. Aynı durum tarımsal politikalar için de geçerlidir. Sürdürülebilir tarım anlayışının benimsenmesi yavaş yemek akımının en önemli parçasıdır. Bu kapsamda Yavaş Şehirler organik ve yöresel ürünleriyle ön plana çıkmaktadır.

Tablo 6. Türkiye'de Bulunan Yavaş Şehirlerin Misafirperverlik, Farkındalık ve Eğitim İçin Gerçekleştirilen Projeler

Türkiye'deki Yavaş Şehirler	Misafirperverlik, Farkındalık ve Eğitime Dair Projeler
Seferihisar	Okul tarlaları projesi Hoş geldin bebek projesi Yaratıcı yazarlık okulu projesi Genç bank festivali projesi Seferikart projesi
Gökçeada	Bu konuda bir çalışma gerçekleştirilmemiştir.
Halfeti	Yaban hayatı koruma üzerine projeler
Perşembe	Kent konseyi Pansiyonculuk kursları
Şavşat	Sakin şehir ofisi kurularak gelenlere yardımcı olmak Gelen misafirlere ilçenin yöresel yemeklerini tanıtmak için Şavşat evi projesi
Taraklı	Yavaş Şehir ve Yavaş Yemek faaliyetlerinin yaygınlaştırılması için programlar hazırlanması Turist bilgisi ve nitelikli misafirperverlik için eğitim kursları Turistik güzergahlarıyla tarihi merkezlerin ve turistik yerlerin işaretlenmesinde uluslar arası işaretlerin kurulması
Uzundere	Eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanmasına yönelik projeler Obezite'ye karşı spor yapan Uzundere projesi Uzundere karşılama oteli projesi Engelleri spor ile aşalım projesi Neşeli çocuklar mutlu aileler projesi
Vize	Misafirperverlik duygularını pekiştirmek için gerekli projeler
Yalvaç	Gelen misafirler için yönlendirme levhaları değiştirilmesi projesi
Yenipazar	Bu konuda bir çalışma gerçekleştirilmemiştir.
Ula (Akyaka)	Bu konuda bir çalışma gerçekleştirilmemiştir.
Eğirdir	Bu konuda bir çalışma gerçekleştirilmemiştir.
Gerze	Konservatuar. Uluslararası çocuk tiyatrosu festivali. Asker ve müşkül durumdaki ailelere yardım hizmeti. Sokak hayvanları bakım evi.
Göynük	Turizm için işletmeci ve çalışanlara eğitim verilmiştir.

Yavaş Şehirlerde misafirperverlik çerçevesinde, turist bilgisi ve nitelikli misafirperverlik için eğitim kurslarının açılması; turistik güzergâhlarıyla tarihi merkezlerin ve turistik yerlerin işaretlenmesinde uluslararası işaretlerin kullanılması, esnafların ücret şeffaflığı ve fiyatların müessese dışında sergilenmesi konusunda bilinçlendirilmesi oldukça önemlidir. Ancak en önemlisi yavaş şehirlerde yaşayan vatandaşların farkındalığı ve bu anlayışın sürdürülebilirliğidir (Sungur, 2013: 643-647). Bu nedenle Yavaş Şehir ağına katılmak için yerine getirilmesi beklenen projelerden biri de ilgili şehrin vatandaşlarına yönelik çalışmalardır. Yavaş Şehir üyesi olan belediye yürüttüğü çalışmaları uygularken halkın desteğine ihtiyaç duymaktadır. Halkın tüm bu çalışmalarda yer alması için bilgilendirilmesi ve eğitilmesi gerekmektedir. Bilinçli olan halk karşısında tüm projeler ortaklaşa yürütülerek sonuçlar istenilen seviyede gerçekleşmektedir.

Yavaş Şehir ağına katılan her belediye ziyaretçi sayısının günden güne arttığını paylaşmışlardır. Bu artışın altında yatan nedenlerden birisi de halkın gelen ziyaretçilere karşı tutumudur. Yavaş Şehirlerde artan ziyaretçi sayısı pansiyonculuk kültürünün de gelişmesini sağlamıştır. Pansiyonculuk eğitimleriyle gelen ziyaretçiler memnun edilmektedir. Örnek olarak Perşembe belediyesinin bu konuyla ilgili çalışması gösterilebilir. Diğer bir örnek de gelen ziyaretçilerin istedikleri yerlere kolay ulaşabilmesi için şehir içindeki yönlendirme levhalarının düzenlenmesidir. Bu konuyla ilgili çalışma yürüten belediyeler Taraklı ve Yalvaç'tır. Aynı zamanda bazı belediyeler yürütülen çalışmaların çocuklar için de önemli olduğunun altını çizmişlerdir. Seferihisar ve Perşembe belediyeleri çocukların şehirde kendi alanlarında söz sahibi olmaları gerektiğini düşünerek bu konuyla ilgili çalışmalar gerçekleştirmektedirler. Gerze Belediyesi ise, çocuklar için tiyatro festivali düzenlemiştir. Böylece belediyeler çocuklara çeşitli sosyal imkânlar yaratmaktadır. Gökçeada, Yenipazar, Akyaka ve Eğirdir belediyeleri bu konuyla ilgili çalışmaları bulunmamaktadır. Belediyeler, proje hazırlayıp uygulamış olsalar da tarafımıza bu konuya uygun net bir proje yaptıklarını belirtmemişlerdir.

Yavaş Şehir felsefesinin başarılı olabilmesi yerel halkta farkındalık oluşturmak adına gerekli çalışmaların yapılmasına bağlıdır. Ayrıca gelecek adına bu felsefenin devam etmesi için çocuklara da bu bilincin aşılanması adına başta okullarda olmak üzere gerekli eğitimlerin gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Aşağıda yer alan Tablo 7'de de belediyelerin doğrudan yerel halka yönelik gerçekleştirdiği sosyal uyum projelerine yer verilmiştir.

Tablo 7. Türkiye'de Bulunan Yavaş Şehirlerin Sosyal Uyum Adına Yürüttükleri Projeler

Türkiye'deki Yavaş Şehirler	Sosyal Uyum Projeleri
Seferihisar	Seferihisarlılar buluşması Çocuk belediyesi.
Gökçeada	Bu konuda bir çalışma gerçekleştirilmemiştir.
Halfeti	Bu konuda bir çalışma gerçekleştirilmemiştir.
Perşembe	Çocuk konseyi.
Şavşat	Bu konuda bir çalışma gerçekleştirilmemiştir.
Taraklı	Bu konuda bir çalışma gerçekleştirilmemiştir.
Uzundere	Hoş geldin bebek projesi Yalnız değilsiniz projesi
Vize	Bu konuda bir çalışma gerçekleştirilmemiştir.
Yalvaç	Bu konuda bir çalışma gerçekleştirilmemiştir.
Yenipazar	Bu konuda bir çalışma gerçekleştirilmemiştir.
Ula (Akyaka)	Bu konuda bir çalışma gerçekleştirilmemiştir.
Eğirdir	Bu konuda bir çalışma gerçekleştirilmemiştir.
Gerze	Engelli dostu Say plajı. Gençlik merkezi kurulması. Engelsiz yaşam parkları. Engelsiz yaşam hizmeti. Gerze yaşlılar evi. Çocuk köyü. Yaşlılara evde temizlik hizmeti.
Göynük	Bu konuda bir çalışma gerçekleştirilmemiştir.

Sosyal uyum adına düzenlenen çalışmaların farklı amaçları bulunmaktadır. Bu amaçlardan ilki, şehirde yaşayan farklı grupların bir arada yaşamalarını sağlamaktır. Böylece farklı gruplara yönelik ayrımcılık ortadan kaldırılacaktır. İkinci amaç ise, şehirde bulunan engelli, kadın, çocuk ve gençlere yönelik farklı hizmetlerin verilmesini sağlamaktır. Şehirde bulunan maddi durumu iyi olmayan vatandaşlar için de çalışmalar yürütülmesi gerekmektedir.

Türkiye'de bulunan Yavaş Şehirlerin araştırma kapsamında verdikleri yanıtlara bakıldığında sosyal uyumun sağlanması için gerekli faaliyetlerin yeterince gerçekleştirilmediği görülmüştür. Seferihisar Belediyesi yürüttüğü "Seferihisarlılar Buluşması" programıyla şehirde yaşayan farklı kültürleri bir arada toplamayı amaçlamıştır. Böylece Seferihisar'a yeni yerleşmiş insanlara kucak açılarak halkın birbiriyle kaynaşması sağlanmaktadır. Uzundere Belediyesi ise düzenlediği "Hoş Geldin Bebek" projesiyle yeni doğum yapan

kadınların ve yeni doğan bebeklerin ihtiyaçlarını gidermektedir. Benzer proje Seferihisar Belediyesi tarafından da gerçekleştirilmesine rağmen bu kategoride ilgili temsilci tarafından belirtilmemiştir. Uzundere Belediyesinin düzenlediği diğer proje olan "Yalnız Değilsiniz" ise, insanların ihtiyaçları doğrultusunda harekete geçerek yalnız olmadıklarını hissetmelerini sağlamaktır (http://www.yenihaberden.com, 10.02.2018). Genel olarak bakıldığında son üye şehirlerden Gerze Belediyesi bu alanda Yavaş Şehir projelerini aktif olarak hayata geçirmektedir. Engelliler için yaptıkları birçok çalışmayla diğer şehirlere örnek teşkil etmektedir. Yavaş Şehir kriterleri çerçevesinde sorulan son soru ise ortaklığa ilişkin olmuştur. Üyelerden Seferihisar "Türkiye ve İtalya ortaklığında sürdürülebilir balıkçılık projesi ve Eurodesk" çalışması yaparken Taraklı'da "Avrupalı seçkin destinasyonlar projesi" yapmıştır. Diğer üyeler herhangi bir çalışma yapmamıştır.

Aslında belediyeler düzenledikleri faaliyetlerle şehirlerini dış dünyaya tanıtırken öte yandan da uluslararası bu ağın tanıtılmasında rol oynamaktadırlar. Uluslararası Yavaş Şehir Birliği, birliğe üye olan şehirlerin birlikte ortak faaliyetler gerçekleştirmelerini desteklemektedir. Böylelikle ortaklıklar kurularak Yavaş Şehir felsefesinin yaygınlaşmasının sağlanması düşünülmektedir.

Türkiye'de Seferihisar ve Taraklı belediyeleri bu konuyla ilgili çalışmalar yürütmüşlerdir. Seferihisar Belediyesi'nin gerçekleştirdiği Türkiye ve İtalya arasındaki sürdürülebilir balıkçılık projesiyle iki ülke arasında bilgi alışverişi yapılarak ülkelerdeki balıkçılık standartlarının yükseltilmesi sağlanmaktadır (http://seferihisar.bel.tr, 05.02.2018). Avrupalı Seçkin Destinasyonlar Projesi çerçevesinde 2013 yılında Erişilebilir Turizm teması ile ulusal destinasyon seçilen Sakarya'nın Taraklı Belediyesi böylece şehrin uluslararası ve ulusal mecrada tanıtımını gerçekleştirme şansı elde etmiştir (http://eden.kulturturizm.gov.tr, 11.02.2018).

Yavaş Şehir üyesi olmak, üyelerin kendi şehirlerinde önemli ve özel hissettikleri alanlardaki özelliklerini kaybetmemek için bir şeyler yapmaları gerektiğinin farkında olmalarını gerektirmektedir. Bu hareket ile yerel halkın ürettiği geleneksel ürünler gelecek nesillere aktarılmaktır. En önemlisi insanların sağlığını ve huzurunu korumasını kısacası kendi hayatını ön plana almasını sağlamaktadır. Bunun için, hava, gürültü, ışık ve elektromanyetik kirliliklerin düzenli olarak kontrol edilmesi gerekmektedir. İlaçlamadan çöp toplamaya kadar pek çok konuda önlem alınması ve uygulanması gerekmektedir. Yerel üreticilerin desteklenmesi ve ürünlerini rahatça satabilecekleri satış merkez noktaları oluşturulmak için çalışma yapılması gerekmektedir. Bunun yanı sıra çevreye ve insana karşı zararlı olmayan yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı desteklenmelidir. Belki de Yavaş Şehir olmak bir şehrin kendi özelliklerini dünyadaki tüm şehirlere en iyi şekilde tanıtma imkânı bulmasıdır (Karaahmet ve Yıldırım, 2013: 16). Yavaş Şehir olmanın sayılan artılarının yanı sıra sayılmayan pek çok artısının da bulunduğunu ifade etmek gerekmektedir. Tablo 8'de ise, Yavaş Şehir üyesi belediyelerin temsilcilerinin üyeliğin belediyeye, şehre ve vatandaşlara kazançları konusundaki düşüncelerine yer verilmiştir.

Tablo 8. Türkiye'de Bulunan Yavaş Şehirlerin Birliğe Üye Olmalarının Kazançları

Türkiye'deki Yavaş Şehirler	Yavaş Şehir Olmanın Kazançları
Seferihisar	Yavaş Şehir kavramıyla beraber yaratıcılık kavramının ortaya çıkmasıdır. Tüketimden çok üretimin teşvik edilmesidir.
Gökçeada	Gökçeada'nın bilinirliğinin artmasıdır. Halkın Gökçeada'yı daha fazla sahiplenip korumasıdır.
Halfeti	İlçenin tanıtılmasına katkıda bulunarak turizmin gelişmesidir.
Perşembe	Yavaş Şehrin bir marka olarak şehrin tanıtımına yardımcı olmasıdır.
Şavşat	İlçenin ihtiyaçları doğrultusunda yapılacak olan yatırımlara karşı olumlu cevaplarla geri dönüş sağlanmasıdır. Ülke içinden ve dışından gelen turist sayısının artmasıdır.
Taraklı	Şehirdeki yöresel tatlılar ve el emeği ürünlerin değeri arttı. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından düzenlenen EDEN 2013 (Erişilebilir Turizm Destinasyonu) seçilmesi.
Uzundere	İlçenin tanıtılmasına olan katkısı. Ulusal basının yoğun ilgisi.
Vize	Turizmin gelişmesine katkısı. Halkın misafirperverlik duygusunun pekişmesi.
Yalvaç	Yalvaç'ın tanıtılmasında önemli bir prestij sağlaması.
Yenipazar	Halk şehir için daha bilgili oldu. Tarımda iyi bir tarıma doğru geçiş yaşandı. Şehrin tanınmasına yardımcı oldu. Halkın yaşam kalitesi arttı.
Ula (Akyaka)	Şehrin daha fazla tanınmasına katkı sağladı.
Eğirdir	İlçede üretilen elmanın değeri arttı. Eğirdir Gölü daha çok ziyaret edilmeye başlandı. Dağ okuluna olan ilgi arttı. Ülke içi ve dışından gelen turistlere gerekli altyapı sağlama çalışmaları arttı. İlçenin kalitesinin artmasında yararı oldu. Esnaf, belediye ve şehir iş birliği içerisinde birlik ve beraberlik sağladı.
Gerze	Ulusal ve uluslararası tanınırlık artmıştır.
Göynük	Şehirde ekonomik büyüme gerçekleşmiştir. Şehrin tanınırlığı artmıştır.

Tablo 8 incelendiğinde Yavaş Şehir olmanın her belediyeye artı değer kattığı görülmektedir. Türkiye'de Uluslararası Yavaş Şehir Birliğine üye olan belediyelere sorulan

"Yavaş Şehir olmanın şehrinize katkısı oldu mu?" sorusuna belediyeler Yavaş Şehrin farklı açılardan kattığı değerleri ifade etmişlerdir. Kuşkusuz ki çoğunluk, Yavaş Şehir hareketinin şehirde bir marka imajı yarattığını düşünmektedir. Şehirler bu markayı internet sayfalarında, reklam afişlerinde ve daha birçok yerde kullanarak ziyaretçilerin ilgisini çekebilmektedir. Yavaş Şehir olan şehirlerde yaşayan vatandaşlara da farklı açılardan önemli katkıları olduğu aşikârdır. Ziyaretçilerin yerel ürünlere olan ilgisi vatandaşların dikkatini çekmiş ve bu durum yerel ürünlere daha fazla sahip çıkılmasını sağlamıştır. Ayrıca yerel ürünlere artan ilgi sayesinde halkın geliri de artmıştır.

Yavaş Şehirlerde yer alan ve temel hizmetleri yürüten belediyelerin bir diğer memnun olduğu nokta yürütülen faaliyetlerde vatandaşların da yanında olduğunu görmektir. Yavaş Şehir üyeliği ile birlikte vatandaşlar için Yavaş Şehir felsefesi, misafirperverlik, pansiyonculuk vb. eğitimler düzenlenmektedir. Bu eğitimler vatandaşların daha bilinçli olarak şehir yaşamına katkıda bulunmalarını sağlamaktadır. Uluslararası Yavaş Şehir Birliği'ne üye şehirlerin temsilcileri Yavaş Şehir üyeliğinin şehrin tanınırlığının, turist sayısının ve yerel ürünlerin değerinin ve yaşam kalitesinin artmasını sağladığı, ekonomiyi canlandırdığı ve misafirperverlik duygusunu pekiştirdiği konularında hem fikir olmuşlardır.

Türkiye'de Yavaş Şehir yolculuğunun artı ve eksileri üzerine pek çok akademik çalışma bulunmaktadır. Tunçer ve Olgun (2017) organik tarımı, turizmi, kadın istihdamını ve yenilebilir enerji kaynaklarını geliştirdiği, Coşar (2013) ve Ak ve Bıçkı (2016) kentsel yaşam kalitesini artırdığı, Aydoğan (2015) sürdürülebilir mimarlık açısından önemli olduğu, Topal vd. (2016) kentlerin sürdürülebilir gelişimini sağladığı, Polat (2011) ve Topal vd. (2016) sürdürülebilir bir yerel kalkınma modeli olduğu, Burkut (2017) şehrin sahip olduğu kültürel miraslar, mimarisi, doğal güzellikleri ve doğal kaynakları, somut olmayan kültürel mirasın korunmasını ve tanıtılmasını sağladığı ve Coşar (2013) yeni iş olanakları yarattığı, doğal yaşamı koruduğu, planlı yapılaşmayı sağladığı, kültürel değerleri koruduğu ve sosyal ve kültürel faaliyetleri artırdığı için Yavaş Şehir olmayı kazançlı olarak görmektedir.

Türkiye'de yapılan bu araştırmalar neticesinde her zaman bu avantajlardan yeterince faydalanılamadığı ortaya çıkmaktadır. Bazı çalışmalarda ise, ileride Yavaş Şehir olacak şehirlerde de bu olumlu gelişmelerin yaşanabileceği belirtilmiştir. Burada belirtilmesi gereken en önemli husus Türkiye'de Yavaş Şehir yolculuğunun şehirlere kazandırdıkları ile ilgili daha pek çok çalışma bulunmaktadır. Bu nedenle ileride konuya ilişkin literatür taramasını içeren daha kapsamlı çalışmalar yapılabilir.

Son olarak ifade etmek gerekirse, Türkiye'deki Yavaş Şehir hareketi Yavaş Şehir olma kriterleri çerçevesinde yapılan projeler bağlamında ele alınarak önemli çalışmalar yapıldığı ve yapılacağı ortaya çıkmıştır. Yavaş Şehirlerin tüm kriterleri gerçekleştirebilmesi için zamana, kaynağa ve desteğe ihtiyacı bulunmaktadır. Bu çerçevede Seferihisar Belediye Başkanı Tunç Soyer'in Yavaş Şehir hareketi kapsamında yapılan çalışmalar ile ilgili görüşleri bu sonucu destekler niteliktedir: *Yavaş Şehir adına yapılan projeler asla yetmez ve hiçbir zaman varılmayacak bir hedeftir. 8 sene değil belki 80 sene sürecektir. Çok sa-*

yıda yapılacak iş var, demokrasiyi canlandırmak, küçük esnafı korumak, çocukların eğitimine olanak sağlayacak ve daha da fazlası yapılacak iş var. Bu yüzden ne yapsak eksiktir. Uluslararası Yavaş Şehir ağı üyeliklerinin bir kısmı %50 kriteri tamamlayıp sonrasında uygulanacak projeleri gösterince üyelikleri taahhüt üzerine kurulu olur. Taahhütleri yerine getirmeyen üyelerin üyelikleri düşebilir. Yavaş Şehir Bilim Kurulu ilk defa bu sene sonbaharda bir denetim yapacak ve kriterleri yeterli şekilde gerçekleştirmeyen üyeler görürse üyelikleri geri alınabilir.

Sonuç ve Değerlendirme

Uluslararası Yavaş Şehir Birliği 'yavaş' felsefesini kendine amaç edinmiş, İtalya'da belediye başkanları öncülüğünde kurulmuş bir topluluktur. Topluluk, amaçları doğrultusunda çalışan ve oluşan birliğe üyeler dâhil ederek büyümek istemektedir. Ancak üyeleri kabul ederken onlardan birtakım koşulları yerine getirmeleri beklenmektedir. Uluslararası Yavaş Şehir Birliği'ne üye olabilmesi için şehirlerin çevre, altyapı, kentsel yaşam kalitesi, tarımsal, yerel, turistik ve ekonomik değerler, misafirperverlik, farkındalık ve eğitim, sosyal uyum ve ortaklıklar alanlarında politikalar üretmesi gerekmektedir. Bu politikalar çerçevesinde gerçekleştirilen projeler ile Yavaş Şehirler küreselleşen dünyanın yarattığı tahribatları önlemede bir zırh görevi üstlenmektedir.

Türkiye'de de bu gelişmelerin etkisiyle Yavaş Şehir hareketi başlamıştır. Türkiye'deki Yavaş Şehirlerin üyelik başvuruları incelediğinde, başvuruların aynı yıl içinde ya da birkaç sene içerisinde kabul edildiği görülmektedir. Bunun nedeni birlik tarafından belirlenen kriterlerin şehir yaşamında aktif olarak yürütülemediği ve aday olan şehrin üyeliğe hazır bulunmadığının kabul edilmesidir. Adaylık başvurusunun birlik tarafından kabul edilmesi için kriterlerin %50'sini sağlaması beklenen adaydan sonraki yıllarda geri kalan kısmı gerçekleştireceği çalışmaları ile tamamlanması talep edilmektedir. Türkiye'deki üyelerde farklı yüzdelik oranlarıyla bu hareketin içerisinde yer almaktadırlar.

Türkiye'deki Yavaş Şehir üyelerinin yürütmekte oldukları projeleri incelendiğinde Türkiye'nin ilk Yavaş Şehri Seferihisar'ın hemen hemen her bir kriter ile ilgili birçok projesinin bulunduğu görülmektedir. Yürütülen çalışmalar sayesinde Seferihisar üyeliğini tam anlamıyla yerine getirmektedir. Şehir adına yürütülen birçok proje ile Yavaş Şehir felsefesini eksiksiz olarak gerçekleştirmeye çalıştığı görülmektedir. Tarihi dokusuna sahip çıkan, yerel üretimi teşvik edip hem üreticiyi hem de tüketiciyi koruyan, şehrin tanıtımını iyi bir şekilde gerçekleştiren projeler ile dikkat çekmektedir. Uzundere ve Taraklının projeleri de kriterlere uygun olarak yürütülmektedir. İki üye de üye olmanın sorumluluklarını yerine getirmeye çalışmaktadırlar. Çanakkale'de bulunan Gökçeada'nın gerçekleştirdiği projelere bakıldığında kriterlerin hepsiyle ilgili bir çalışma yapılmamıştır. Ya da tarafımıza somut projelerini belirtmedikleri için eksik bilgiden kaynaklı tüm kriterler üzerinde net projeler yürütmedikleri görülmektedir. Aynı şekilde Halfeti, Perşembe, Şavşat, Yenipazar ve Ula (Akyaka) belediyelerinin çalışmaları da kriterler çerçevesinde yeterli olmadığı görülmektedir. Yavaş Şehir Birliğine yeni katılan Eğirdir'in projelerinin henüz az olması olağan bir durumdur.

Gökçeada Belediyesinin yürüttüğü faaliyetlerde kriterler bazında eksik olan kısımlar misafirperverlik, farkındalık, eğitim, sosyal uyum ve ortaklıklar ile ilgili kısımdır. Gökçeada Belediyesinin bu başlıklar altındaki proje çalışmalarına ağırlık vermesi gerekmektedir. Halfeti belediyesi ise çevre, alt yapı, kentsel yaşam, sosyal uyum ve ortaklıklar konularında var olan eksiklerini gidermek için politikalar üretmelidir. Ayrıca Halfeti Belediyesinin mevcut kriterler çerçevesinde hangi projelerin gerçekleştirilmesi gerektiği hakkında gözlem yapmasında da fayda vardır. Araştırma neticesinde Perşembe belediyesinin projeler konusunda ciddi derecede yetersiz kaldığı göze çarpmaktadır. Görüşmeler neticesinde sorulara yanıt almakta en fazla zorlanılan belediyelerin başında Perşembe gelmektedir. Şavşat belediyesinin çok fazla proje yürüttüğü görülmektedir ancak sosyal uyum ve ortaklık konusunda projeler üretmemiştir. Taraklı belediyesinin sadece sosyal uyum konusunda eksik kaldığı göze çarpmaktadır. Uzundere ve Gerze belediyelerinin ise yalnızca ortaklıklar konusunda projeleri bulunmamaktadır. Gerze belediyesi Yavaş Şehir Birliğine yeni üye olmasına rağmen pek çok alanda yaptığı çalışmalar ile dikkat çekmektedir. Vize belediyesinin her bir kriterde belli sayıda çalışması olmuştur. Bu yüzden bütün olarak çalışmalarına ağırlık vermesi gerekmektedir. Yalvaç ve Yenipazar belediyelerinin birliğe üyeliğinin üzerinden oldukça fazla zaman geçmesine rağmen çalışmalarına göz gezdirildiğinde oldukça eksik olduğu fark edilmektedir. Ula (Akyaka) belediyesi ise 2011 yılında birliğe üye olmasına rağmen herhangi bir çalışma gerçekleştirmemiştir. Bu durumun sebebi tam olarak bilinmemekle birlikte 30 Mart 2014 tarihi itibari ile yürürlüğe giren 6360 sayılı Büyükşehir Belediyeleri ile ilgili kanuni düzenleme sonrasında Akyaka Belediyesinin kapatılarak Ula Belediyesine bağlanması da süreci sekteye uğratmış olabilir. Eğirdir ve Göynük belediyeleri 2017 yılı içerisinde birliğe üye oldukları için sınırlı sayıda çalışmaları olmaları normaldir.

Cittaslow Türkiye Ağı 14. koordinasyon toplantısında üyeleri ilgilendiren önemli kararlar alınmıştır. Kriterleri tam olarak yerine getir(e)meyen şehirlerden Perşembe, Taraklı ve Yalvaç'ın üyelikleri birer yıllığına askıya alınırken, Gökçeada, Yenipazar ve Akyaka ilçeleri için tekrar inceleme kararı alınmıştır (https://cittaslowturkiye.org/, 10.11.2018). Bu durumun yapılan araştırmanın sonuçları ile tam olarak örtüşmesi açısından önem arz etmektedir. Ortaya çıkan tabloya bakıldığında Yavaş Şehir üyeliğinde zorunlu tutulan kriterler çerçevesinde şehirlerin proje konusuna daha fazla önem vermeleri gerekmektedir. Hele ki çalışmada üye belediyelerin Yavaş Şehir temsilcilerinin de belirttiği üzere Yavaş Şehir unvanının şehirlere kattığı artı değerler göz önünde bulundurulduğunda belediyelerin kat etmesi gereken mesafenin oldukça fazla olduğu görülmektedir. İlgili şehirlerde ziyaretçi sayısının arttığı, ekonominin düzeldiği, yerel ürünleri tanıtma fırsatı yakalandığı ve yerel değerlerin ön plana çıktığı bir sistem olan Yavaş Şehir hareketinin daha fazla anlam kazanması adına üyelerin daha fazla proje gerçekleştirerek yaygın etkiyi arttırmaları gerekmektedir. Tüm bunlar gerçekleştirilirken kontrollü ve 'yavaş' felsefesine uygun büyümek ve şehirlerin karakteristik özelliklerini korumak temel yaklaşım olmalıdır. Sonrasında baş döndürücü bir hızın içerisinde kendilerini bulma tehlikesi ile karşı karşıya kalma riskleri her daim bulunmaktadır.

Bu çalışmadan hareketle, Türkiye, *Yavaş Şehir yolculuğunun tam ortasında* bulunuyor denilebilir. Bu konuda daha fazla adım atılması yani temel kriterler çerçevesinde daha fazla proje üretilmesi, küreselleşen dünyanın yarattığı olumsuzlukları önlemesini ve yerel değerlerin korunmasını sağlayacaktır. Yapılan projelerin devam ettirilmemesi ya da geliştirilmemesi ve yeni projeler yapılmaması geriye dönüşü ifade edecektir. Elbette çıkılan bir yolculuktan geriye dönülmesi doğru bir yaklaşım değildir. Ancak, unutulmamalıdır ki Yavaş Şehir yolculuğu -tüm kriterleri gerçekleştirmek- oldukça uzun ve meşakkatlidir.

Kaynakça

Ak, D. ve Bıçkı D. (2016). Yavaş kent (cittaslow) hareketinin kentsel yaşam kalitesi bağlamında değerlendirilmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi. 9(46)*, 615-632.

Aydoğan S. (2015). *Sürdürülebilir mimarlıkta sakin şehir (cittaslow) yaklaşımı*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

Baykan. N. M. (2014), *Farklı ulaşım seçeneklerinin sakin şehir (cittaslow) ölçütleri kapsamında değerlendirilmesi: Seferihisar-Sığacık örneği*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Adana: Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Burkut, E. B. (Mayıs, 2017). *Yavaş şehirlerin (cittaslow) kültürel miras ve turizme etkilerinin değerlendirilmesi: Türkiye örneği*. Uluslararası Kültürel Miras ve Turizm Kongresinde sunuldu, Konya.

Cittaslow Bilgi Notu (2014). https://docplayer.biz.tr/1626515-Citta-slow-bilgi-notu.html adresinden 6 Temmuz 2018'de alınmıştır.

Coşar. Y. (2013). *Yavaş şehir (cittaslow) olgusunun turist davranışları ve yerel halkın kentsel yaşam kalitesi algısına etkileri*. Yayımlanmamış doktora tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çakar D. (2016). *Kültürel mirası koruma bağlamında "yavaş şehir" (cittaslow) hareketi: Türkiye örneği*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Donat, O. ve Savaş Yavuzçehre, P. (2016). Sakin kent (cittaslow) üyeliğinin kamusal mekânlara etkisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 35*, 115-126.

Dündar, Y. ve Sert, A. N. (2018). Yerel halkın yavaş (sakin) şehir hakkındaki algıları: Seferihisar'da nitel bir araştırma. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, *2(4)*, 74-91.

Göçkan, E. (2012*). İzmir ili yavaş şehir Seferihisar örneğinde doğal ve kültürel yapı üzerine araştırmalar*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, İzmir: Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Günerhan Ağı, S., Erdem, Ü. ve Günerhan, H. (2010). Çevre ve enerji açısından yavaş şehir hareketinin gelişimi. *TMMOB Makina Mühendisleri Odası Tesisat Mühendisliği Dergisi*, *16(118)*, 32-37.

Güneş, G.; Çalışkan Arısoy, E. ve Aslan E. (2015). Cittaslow ağına dâhil kentler ve sürdürülebilir turizm kriterlerine yönelik bir analiz. U. Akdu ve İ. Çalık (Editörler). *Doğu Karadeniz Bölgesi Sürdürülebilir Turizm Kongresi Bildiriler Kitabı*. Gümüşhane: Gümüşhane Üniversitesi Turizm Fakültesi Yayınları, s. 311-324'deki makale.

Hekimci, F. (2015). Sürdürülebilir yerel kalkınma ve yavaş şehirler. *Verimlilik Dergisi*, 4: 77-112.

Hekimci, F. (2013). Sürdürülebilir bir kentsel yaşam örneği: Yavaş şehirler, *IV. Verimlilik Kongresi*, Bilkent Otel, Ankara, http//www.verimlilikkongresi.gov.tr/?p=Kongre_Sunumlari adresinden 3 Ekim 2018'de alınmıştır.

Karaahmet, A. ve Yıldırım, A. (2013). Yavaş şehir hareketinin kent imajına katkısı: Ordu-Perşembe örneğinin yerel basın üzerinden analizi, *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, *5(1)*, 11-20.

Knox, P. (2005). Creating ordinary places: Slow cities in a fast world, *Journal of Urban Design*, *10(1)*, 1-11.

Matta, E. ve Caballero, G. (2016). Possible implementation of cittaslow to urban centres of the World. International Federation of Landscape Architects. https://caballerolandscapes.wordpress.com/2016/04/23/possible-implementation-of-cittaslow-to-urban-centres-of-the-world/ adresinden 5 Şubat 2018'de alınmıştır.

Mayer, H. ve Knox, P. L. (2006). Slow cities: Sustainable places in a fast World. *Journal of Urban Affairs*, *28(4)*, 321-334.

Mayer, Heike ve Knox, Paul L. (2010). Small-town sustainability: Prospects in the second modernity. *European Planning Studies*, *18(10)*, 1545-1565.

Miele, M. (2008). Cittaslow: Producing slowness against the fast life. *Space and Polity*. *12(1)*, 135-156.

Nilsson, J. H., Svärd A-C., Widarsson, Å ve Wirell T. (2011). 'Cittáslow' eco-gastronomic heritage as a tool for destination development. *Current Issues in Tourism*. *14(4)*, 373-386.

Polat, E. (2011). Ağır ağır çıkacaksın bu merdivenlerden: Yavaş kent hareketi (cittaslow). *Mimarlık Dergisi*. *359*, 53-57.

Presenza, A., Abbate T. ve Alibrandi, A. (2014). From conservation to valorization of heritage assets: The contribution of cittaslow certification, *Heritage, Tourism and Hospitality International Conference*, İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Matbaası, 195-205.

Radstrom, S. (2011). A Placesustaining framework for local urban identity: an introduction and history of cittaslow, *Italian Journal of Planning Practice (IJPP), 1(1)*, 90-113.

Radstrom, S. (2005). An urban identity movement rooted in the sustainability of place: A case study of slow cities and their application in rural manitoba, Manitoba: The University of Manitoba Department of City Planning.

Savaş Yavuzçehre, P. ve Donat, O. (2017). Türkiye'de sakin kent (cittaslow) üyeliğinin kamusal mekânlara etkisine yönelik bir inceleme, *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. *27*, 299-320.

Sungur. Z. (2013). Türkiye'nin sakin şehirlerindeki kadın girişimciliğine sosyolojik bir bakış. *Internatıonal Conference On Eurasian Economies*. 641-647.

Taraklı Brüksel'de EDEN-Avrupalı Seçkin Destinasyonlar Ödülünü Aldı. http://eden.kulturturizm.gov.tr/TR,113322/tarakli-brukselde-eden-avrupali-seckin-destinasyonlar-o-.html adresinden 11 Şubat 2018'de alınmıştır.

Toplu. H. İ. (2012). *Yavaş şehirler (cittaslow/slow cities) ve halk sağlığı*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, İzmir: Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Tunçer, M. ve Olgun, A. (2017), Seferihisar'ın ekonomik ve mali yapısı üzerinden sakin şehir uygulamalarına ilişkin bir inceleme. *Uluslararası Ekonomi ve Yenilik Dergisi*. *3(1)*, 47-72.

Türkiye ve İtalya Ortaklığında Sürdürülebilir Balıkçılık Projesi, http://seferihisar.bel.tr/turkiye-italya-ortakliginda-surdurulebilir-balikcilik-projesi/ adresinden 5 Şubat 2018'de alınmıştır.

Uzundere'nin 'Huzurlu ve Rahat Yaşam' Projeleri, http://www.yenihaberden.com/uzunderenin-huzurlu-ve-rahat-yasam-projeleri-201735h.htm adresinden 10.02.2018 tarihinde alınıştır.

Üstün Topal, T.; Korkut, A. ve Kiper, T. (2016). Yerel kimliğin kent ile buluşması: Cittaslow-yavaş şehirler. *İdil Dergisi*, *5(25)*. 1413-1430.

Üyelik Süreci ve Kriterler, http://cittaslowturkiye.org/uyelik-sureci-ve-kriterler/ adresinden 11 Şubat 2017'de alınmıştır.

https://www.birgun.net/haber-detay/turkiye-nin-en-sakin-14-sehri-194866.html adresinden 16 Eylül 2018'de alınmıştır.

https://www.sondakika.com/haber/haber-tarakli-nin-ziyaretci-sayisi-artti-5917914/ adresinden 1 Ekim 2018'de alınmıştır.

http://www.cittaslow.org/ adresinden 15 Şubat 2017'de alınmıştır.

https://cittaslowturkiye.org/cittaslow-vakfi-kuruluyor/ adresinden 10 Kasım 2018'de alınmıştır.